

ՄԻՈՆ, ՀԱՅ ԱՄՍԱԳԻՐ

Գ. ՏԱՐԻ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ 1929 — ՄԱՅԻՍ ԹԻՒ — 5

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՐԹԵԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԽՆԳԻՐՆԵՐ

է.

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՊԱՇՏՈՆԻՈՒԹԻՒՆԸ

1. — ԿՈՉՈՒՄ

Մեր եկեղեցւոյ պաշտօնէութիւնը բարեկարգելու համար, կ'ըսէինք մեր նախորդ յօդուածին վերջը, պէտք է ուշադրութիւն դարձնել հինգ կէտերու վրայ, որոնք, ըստ մեզ, պատմութեան և գործնական կեանքի փորձերուն տակ կը կազմեն հիմնական միջոցները, սուրբ և փափուկ պաշտօնին մարդիկը պատրաստելու համար:

Ատոնց առաջինն է ԿՈՉՈՒՄԸ:

Եկեղեցականութիւնը ընդհանրապէս նկատուած է իբրեւ մէկը կեանքի ասպարէզներէն: Բոլորովին սխալ չէ ասիկա, բայց չիտակ ալ չէ. որովհետեւ եկեղեցականութիւնը, աւելի ճիշտ բառով, հոգեւորականութիւնը կոչում մըն է: Ասպարէզը՝ շահու և փառքի, և այլն նկատումներու գաղափարը կուտայ. մինչ կոչումը կ'արտայայտէ անշահախնդրութեան, նուիրումի, ծառայութեան ոգին: Ուրեմն բառին այս իմաստէն կը հետեւի թէ ամէնէն յառաջ պէտք է եկեղեցւոյ պաշտօնէութեան մասին տիրող ըմբռնումը փոխել, կամ եթէ ուզէք՝ բարեկարգել: Իսկ ըմբռնումի բարեփոխութիւնը ամէնէն յառաջ պէտք է սեղի ունենայ նոյն ինքն թեկնածուներու մտքին մէջ, և յետոյ անոնց մտքին մէջ որ պատասխանատւութիւններ ստանձնած են եկեղեցւոյ վարչական գործերուն մէջ:

Հայաստանեայց եկեղեցին ծիսական և արարողական եկեղեցի մըն է: Այս ծէսեր ու արարողութիւններ շատ հրապուրիչ են իրենց արտաքին հանդամանքով, և թեկնածուներէն շատեր այնպէս կը կարծեն որ եկեղեցւոյ ծէսերուն և արարողութիւններուն մեքենական կատարումը այնպիսի պաշտօն մըն է որ կրնայ գործադրուիլ եկեղեցւոյ կեանքին վարժ ունէ անձի մը կողմէն, հերիք է որ իր արտաքինով, իր ձայնով ու ձևերով յարմարութիւններ մը ունենայ ան: Այս սխալ ըմբռնումով է որ կոչումը փոխուած է ասպարէզի, և ժողովրդական միջակ մտայնութիւններու մէջ մանաւանդ կանգաղուած կաղապար մը եղած է ասիկա՝ եկեղեցականութեան յարմար անձը որակելու համար, փոխանակ ըլլալու կոչումի մասին ճշգրիտ և մաքուր գաղափար մը:

140-98

702-66

Կոչումի և ասպարեզի շփոթումը իրարու հետ վաղեմի երևոյթ մըն է եկեղեցւոյ կեանքին մէջ, եւ Աւետարանի նոր քարոզութեան շրջանին մէջ իսկ մասնանիշ եղած է այդ մեր Փրկչին կողմէ, երբ ուզած է կոչեցեալներուն և ընտրեալներուն տարբերութիւնը բացատրել, և երբ հարկ եղած է հունձքերուն շատութիւնը և ճշմարիտ մշակներուն քիչութիւնը զգացնել:

Կը հետեւի թէ կոչումին հարազատ և ստոյգ ըմբռնումն է որ պիտի վերահաստատէ եկեղեցականութեան թեկնածուներուն յարմարութեան առաջին և վերջին չափանիշը (standard):

Ի՞նչ է ուրեմն կոչումը (vocation): Պէտք է խոստովանիլ որ բաւական բարդ է սահմանումը այս բառին: Հոգեկան, աւելի խիստ առումով մը, հոգեւորական վիճակ մըն է ասիկա, որ ուրիշ բոլոր յարմարութիւններէն ու հանգումանքներէն կը զանազանուի իր ներքին արժէքով և իր ներքին իրականութեամբը, թէև կրնայ պատահիլ որ ենթական ի սկզբան պայծառօրէն չկարենայ անդրադառնալ իր այդ արժէքին, այլեւայլ պատճառներով, նման Յամուէլի, որ թէեւ իր պատանութեան մէջ իսկ նուիրուեցաւ պատրաստուելու աստուածային պաշտօնին, սակայն չկրցաւ առջի վայրկեանէն ըմբռնել և վերլուծել իր ներսը խօսող ձայնը, որ տեսիլքի մը յափշտակութիւններուն մէջ այնպէս կը կարծէր թէ իր մեծաւորին ձայնն էր զինքն կոչողը, մինչև որ փորձառու ծերունին, Հեղի քահանայապետ, յուսահատ իր հարազատ զաւակներուն աստուծոյ սեղանին ծառայելու անյարմարութենէն, ուղղութիւն տուաւ պատանի Սամուէլին տարտամ զգացումներուն և հրահանգեց զայն որ ուշադիր ըլլայ իր կոչումին և կամ իրեն ուղղուած աստուածային ձայնին: Այդ հանդիսաւոր պահն էր որ թւրքերացուց Սամուէլին ներսը անոր տարտամ զգացումները, վերածեց զանոնք պայծառ գիտակցութեան մը, կերտեց ապագայ մարգարէն և կորովի առաջնորդը ընտրեալ Ժողովուրդին (Ա. ԹՂԲ. Գ.):

Շատ մօտէն դիտելով ընկերային, մտային և հոգեբանական այսօրուան վիճակները մեր Ժողովուրդին, որու ծոցէն պիտի ծնին իր եկեղեցւոյն պաշտօնեաները, ի հարկէ շատ աւելի պէտք կայ ուշադրութիւն ընելու որ թեկնածուներ կոչումով միայն մղուին Աւետարանի ծառայութեան և ո՛չ թէ ուրիշ ազդակներու տակ:

Չեռնադրութենէն յառաջ եպիսկոպոսը հրապարակաւ կը հարցնէ քահանայութեան թեկնածուն իրեն ներկայացնողներուն.

— Արդեօք ասիկա իր ուղեկովը եկած է այս կարգը առնելու կամ թէ իր յօժար կամքով յանձն կ'առնէ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի լուծը, եթէ ոչ հրաւիրողներու ստիպումին տակ:

Այս հարցումը կ'ուղղուի, որովհետեւ յօժար կամքը ապացոյցն է կոչումի: Այն որ կոչում ունի կամ կ'զգայ իր կոչումը, ինքնաբերաբար կուգայ Փրկչին լուծը վերցնելու: Հարկը, ստիպումը դորձ չունի հոն: Անոնք որ ստիպումով ինչպէս նաև ուրիշ հաշիւներով կը մանեն հոգեւոր լուծին տակ, շահաւոր և գիւրին ասպարեզ մը ընտրած ըլլալու խելքով, ո՛չ միայն կ'իյնան, այլ նաև կ'անպատուեն իրենց ստանձնած պաշտօնը:

Հայց. եկեղեցին այսօր կը դնուի իր ամէնէն փափուկ մէկ շրջանին մէջ: Կրօնական դատաւարակութեան զոպանակները չափէն աւելի թուլցած են մեր դպրոցներու մէջ, երիտասարդութիւնը բաւական հեռացած է կրօնքի հայացի

և հայրենի ըմբռնումներէն: Զօրաւոր, ցնցող շարժումի մը պէտքը կայ, կրօն-
քին խորհրդաւոր, ոսկեղէն զանգակը հնչեցնելու համար թմրած ականջներու:
Եւ կոչումով հոգեւորականը միայն կրնայ հնչեցնել այդ զանգակը. վասն զի
կոչումը արտայայտիչն է հոգեւոր պաշտօնեայի հաւատքին, համոզումներուն,
նուիրումին, ծառայութեան: Հոգեւորականութիւնը ասպարէզի և արհեստի
վերածուած ատեն այլ ևս կարելի չէ հաւատքի վրայ խօսիլ հոն, իսկ համո-
զում, նուիրում և ծառայութիւն անհասկնալի իրողութիւններ են ասպարէզի
և արհեստի մարդուն քով:

Նոյն իսկ ծէսերու և արարողութեանց դիտակէտէն նայելով հոգեւոր պաշ-
տօնեային վրայ, պէտք է ըսել որ ատոր մէջ ալ յաջողելու համար պայման
մըն է կոչումը: Լաւագոյն դերասաններ անոնք են որ կարող են ստեղծել ի-
րենց ստանձնած դերերը, ոգի տալ անոնց, ապրեցնել զանոնք և ազդիլ ա-
նոնցմով: Մենք չենք ուրանար որ եկեղեցական պաշտօնէութեան աստիճաննե-
րուն մէջ կարելի չէ պահանջել հաւասար յարմարութիւն, ընդունակութիւն.
որովհետեւ Պօղոսի լեզուով (Ա, Կրճ. ԺԲ.) իւրաքանչիւրը իրեն համար ա-
ռաւձին շնորհ մը ունի. ամէն մարդ առաքեալ չէ, ամէն մարդ վարդապետ
չէ, ամէն մարդ լեզու խօսելու կամ թարգմանելու շնորհ չունի: Եթէ շնորհ-
ներ այսպէս տարբեր են ու դանաղան, և սակայն շնորհատու Հոգին մէկ է:
Մէկը այսպէս միւսը այնպէս, հերիք է որ իւրաքանչիւր անձ հարազատ ար-
տայայտիչն ըլլայ իր շնորհին, իր ընդունակութիւններուն և կարողութիւննե-
րուն, և ասիկա արդէն ամէն մարդու համար զգալ և ճանչնալ է իր կոչումը:
Եթէ մէկը եկեղեցւոյ մէջ երգելու կոչումը կ'ըզայ իր մէջ, պէտք չէ որ ան
ձկարի նաև Քարգելու, քանի որ զուրկ է այդ շնորհէն. եթէ մէկը պատուա-
կան Քահանայ մըն է, հայրը և բարեկամը իր ժողովուրդին, պէտք չէ որ
ատուածարան ձևանայ, այսպէս ամէն մարդ իր յարմարութեան և իր կոչու-
մին մէջ. որովհետեւ այս այլազան շնորհներուն ամբողջին ներդաշնակութիւնն
է որ կը շինէ եկեղեցին, կ'ոգևորէ ժողովուրդը կրօնքին խորհուրդովը և կը
մատակարարէ անոր հոգեւոր կեանքին սնունդը:

Եթէ հայ եկեղեցականութիւնը կը քննադատուի իր անկարողութեան և
ուրիշ անյարմարութիւններուն համար, ատոր առաջին պատճառը պէտք է փն-
տուել կոչումի բացակայութեան մէջ:

Թիւրիմացութեան տեղի չտալու համար խնամքով դիտել կուտանք թէ
երբ այնքան կը ծանրանանք կոչումի վրայ, չենք ուզեր անտես ըրած հա-
մարուիլ հոգեւոր պաշտօնի թեկնածուներուն ուրիշ առաւելութիւնները, կրնայ
ըլլալ որ թեկնածու մը ունենայ ֆիզիքական, բարոյական և ընկերային այն-
պիսի առաւելութիւններ, որոնք նշանակելի ընեն զինքն ժողովուրդին մէջ, բայց
եթէ այսպիսի թեկնածուի մը պակսի կոչումը, ան չի կրնար արժեցնել իր միւս բո-
լոր առաւելութիւնները իբրև հոգեւոր պաշտօնեայ և կրել Աւետարանին լուծը:

Կոչումի վրայ խօսելու ատեն կ'արժէ մտահան չընել Փրկչին դիտողու-
թիւնը, կանչուածներու բազմութեան և ընտրուածներու սակաւութեան մա-
սին: Ուրիշ խօսքով պիտի ըսէինք՝ ընտիր պաշտօնէութեան մը ծնունդ տուող
առաջին պայմանն է կոչումը:

Բարեկարգութեան տեսակէտէն, իբրև գործնական քայլ, պէտք չէ եկե-
ղեցական ըլլան անոնք որ կոչում չունին: